

บทที่ 6

วิเคราะห์ การสันนิษฐานศัพท์

การที่มีความรู้ถึงต้นศัพท์คำมอญ ย่อมมีประโยชน์ในการวิเคราะห์ศัพท์ทั้งเรื่องรูปเสียง รูปเขียน (ตัวสะกด) และความหมาย

มีการสันนิษฐานศัพท์ โดยที่ไม่ศึกษาต้นศัพท์คำมอญ ทำให้ไม่ได้รับความกระจ่างในเรื่องความหมายของคำ ดังตัวอย่างที่นำมาวิเคราะห์ ต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

“สำคัญว่าเป็นภาษาใดภาษาหนึ่ง แต่ที่จริงไม่มีคำนั้นๆ ในภาษาดังกล่าวเลย เช่น ขนง คอ ว่ามาจากเขมร ที่จริงเขมรใช้ฉัญเจิม (คิ้ว) และกอ (คอ) หรือว่าว่าว แปลว่าหนว จากภาษามอญ”

(คำต่างประเทศ ในภาษาไทย หน้า 3)

วิเคราะห์ คำ “ขนง” ในภาษามอญ มีคำคอง รูปเสียง เกียะเนียง = คิ้ว ข-ค เป็นอักษรคู่ (จักรสูง-อักษรต่ำ) นับเป็นเสียงเดียวกันในภาษาที่ไม่ใช่เสียงวรรณยุกต์แสดงความหมายของคำ เขียนแทนด้วยอักษรไทย และอ่านตามอักษรวิธีไทย เสียงวรรณยุกต์ตามอักษรนำเป็น ขนง รูปเสียง ขะหนง

คำ “ว่าว” ภาษามอญ แว ๐ / wea / (ฮอลลิเคย์)

๐ / weo /

ว่าว (คำไทย) กับแว (มอญ) ว่าเป็นภาษาท้องถิ่น มีพยัญชนะต้น ๒ ตรงกัน เสียงสระ แตกต่างกัน แวเป็นเสียงสระตามหลักการประสมสระของมอญ (ตามโฆษะ) “ว่าว” รูปเสียงตามความนิยมของคนไทย วิเคราะห์ว่าเป็นคำไทยที่มาจากภาษามอญ

ตัวอย่างที่ 2

“ส่วนคำ ขนมจาก นุ่ (นุ่) นั้น ไม่แน่ว่า ข เพิ่มเข้ามาเพราะเห็นคำที่มี ข. อื่นๆ เป็นแนวเทียบหรือจะร่อนเสียงมาจากคำใด มีผู้คิดว่าขนม มาจากคำ ข้าวนม” (คำต่างประเทศในภาษาไทย หน้า 33)

วิเคราะห์ ตามพจนานุกรมมอญ คำขนม อ่านว่าชะนอม คือชื่ออาหารอย่างหนึ่ง (ข้าวเส้น) ในภาษาไทย “ขนม” อ่านตามหลักอักษรวิธีไทย ว่า /ชะนอม/ ขเป็นอักษรนำ น. / ม. เป็นตัวสะกด ความหมาย ขนม คืออาหารอย่างหนึ่งเป็นของหวาน

คำมอญ ขนมจิน ๐๐อิ้ง รูปเสียง /ชะนอมจิน/ คือ ชื่ออาหารอย่างหนึ่ง แปลว่า ข้าวเส้นทำให้สุกหรือทำให้ร้อน คำในภาษาไทยคือขนมจินรับประธานกับน้ำยา ชื่ออาหารอีกอย่างหนึ่งคือ ข้าวหลาม ในพจนานุกรมมอญ มีคำว่า ขลาม ๐๐๖๐

วิเคราะห์ ว่า ข้าวหลาม เป็นคำไทยที่มาจากภาษามอญ รูปเสียงตามเสียงวรรณยุกต์ ของไทย

ตัวอย่างที่ 3

“บางเกาะอิน บางอออิน เรียกได้ทั้งสองชื่อ เป็นที่ลุ่มลาดอยู่ในจังหวัดอยุธยา เดิมว่าหญิง ชื่อ อิน อยู่ที่นั่น จึงเรียกกันว่า “บางอิน” ต่อมาถึงสมัยแตงนिरาชพระบาท หรือก่อนนั้น เห็นว่า “อิน” ฟังต่ำไป จึงเรียกเสียใหม่ว่า “อออิน” ถัดจากนั้นชื่ออออินเปลี่ยนมาเป็น “ป่าอิน” และเลื่อนมาเป็น “ปอน” ซึ่งปัจจุบัน เรียกว่า “บางปะอิน”

(คำแถลงของนายหริศ เรืองฤทธิ์ ผู้ตรวจสอบกับสมุดไทย พ.ศ. 2499 ในนิราศพระบาท ภาคผนวก)
คำสันนิษฐานศัพท์ “บางปะอิน” ว่ามาจากชื่อ บางอีอิน และเปลี่ยนมาเป็น “ป่าอิน” และเลื่อนเป็น
“ปอิน” เป็นการสันนิษฐานตามตำนานที่ฟังกันสืบมา

วิเคราะห์ศัพท์

คำ ปะอิน เป็นคำไทยที่มาจากภาษามอญ มีความหมายว่า เป็นชื่อต้นไม้ คือ ต้นอิน ที่คู่กับต้นจัน
(จันทน์) โดยใช้แนวเทียบกับคำมอญ ที่เป็นชื่อต้นไม้ชื่ออื่น เช่น ปะกอก คือ ต้นมะกอก ปะนาว คือ ต้นมะนาว ฯลฯ
คำเหล่านี้ประวิสรรชนีย์ตามเสียงอะ

ตัวอย่างที่ 4

ตัวสะกดในคำ ละคร และ ละคอน พจนานุกรมไทย ให้เขียนได้ทั้งสองแบบ เหตุผลคือ ละคร คือการ
เล่นจำพวกหนึ่งมีตัวแสดงแต่งเครื่อง มีทำรำและทำเพลง ได้แบบจากโนราชาตรีของเมืองนครศรีธรรมราช เรียกสั้นๆ
ว่า เมืองนครหรือเมืองละครการเล่นแบบนี้จึงเรียกว่า ละครใช้ ร เป็นตัวสะกด

คำ ละคอน เป็นคำที่ผู้มีความรู้ทางภาษาไทย ใช้ตัว น. เป็นตัวสะกด จึงถือว่าเป็นคำสะกดถูก
เมื่อสอบกับคำมอญ ลคนุ /เสียโกนุ มีความหมายตรงกันกับคำ นคร ซึ่งแปลว่า เมือง “ลคนุ” ใช้ น. เป็นตัวสะกด

วิเคราะห์ ว่า คำละคอน เป็นคำไทยที่มาจากคำมอญ
พจนานุกรมไทย ให้เขียนได้ทั้งสองแบบ ถูกต้องแล้ว

